

ENTI RREGULLATOR I UJIT

SHOQËRIA AKSIONERE UK TIRANË

ANALIZA E HUMBJEVE TË UJIT PËR VITIN 2022

Tiranë, 2023

Bilanci i Ujit Analiza e Humbjeve të Ujit për Sha UK Tiranë

I. Të Përgjithshme mbi Hartimin e Bilancit të Ujit për të gjithë Sektorin e UK

ERRU harton çdo vit Raportin e Bilancit të Ujit për shoqëritë që operojnë në Sektorin Ujësjellës - Kanalizime. Ky raport merr një rëndësi të veçantë për një menaxhim racional të sektorit sepse trajton në mënyrë të veçantë treguesin e Ujit Pa të Ardhura, pra humbjet e ujit. Treguesi UPA lidhet ngushtësisht me cilësinë e shërbimeve që shoqëritë i ofrojnë konsumatorëve si edhe me qëndrueshmërinë financiare të tyre.

Organizimi i ri i shoqërive në 15 shoqëri rajonale në sektorin UK ka sjellë nevojën për një strukturim të ri të analizës mbi UPA dhe “Bilancin e Ujit” në tërësi. Analiza e humbjeve të ujit për çdo shoqëri rajonale kryhet duke analizuar fillimisht Bilancin e Ujit më vete për çdo njësi (ish shoqëri UK) nën administrimin e shoqërisë rajonale të krijuar dhe më pas analiza behet në mënyrë të integruar për shoqërinë rajonale në tërësi. Kjo qasje mundëson vënien në pah të problematikave individuale të çdo njësie të cilat duhet të kihen parasysh në të ardhmen për zgjidhjen apo përmirësimin e tyre.

Kjo qasje i vjen në ndihmë çdo shoqëri rajonale duke i mundësuar asaj që nëpërmjet analizës së komponentëve përbërës të Bilancit të Ujit, për çdo njësi dhe në tërësinë e shoqërisë rajonale, të njihet në mënyrë analitike me nivelin e humbjeve (UPA), të nën komponentëve të saj, arsyet e veçanta të nivelit të lartë të humbjeve të ujit, nevojën dhe mënyrën e monitorimit të humbjeve, problematikat e faturimit më matje dhe aforfe, si dhe rekomandimet që ERRU jep për çdo shoqëri UK për të realizuar përmirësimet e nevojshme gjatë aktivitetit të tyre.

“Bilanci i Ujit” si një instrument mjaft i rëndësishëm në përmirësimin e treguesit kryesor të performancës UPA, duhet të hartohet më të dhëna sa më të sakta pasi hapat që do të ndërmerren për reduktimin e tij lidhen ngushtësisht edhe me qëndrueshmërinë financiare të shoqërisë. ***Në këtë kuadër shoqëritë duhet të rrisin kujdesin dhe angazhimin e tyre për të patur të dhëna sa më të plota dhe të sakta, që aktualisht përbën një problem serioz të besueshmërisë së tyre.***

Si model i hartimit të Bilancit të Ujit përdoret ai i IWA (Shoqërisë Ndërkombëtare të Ujësjellësve).

Duke patur parasysh gjendjen teknike të sistemeve të FU, mungesën e matësve në burim, si dhe mungesën e organizimit të rrjeteve shpërndarëse bazuar në konceptin e Zonave më Matje të Pavarura (DMA-të) dhe në përgjithësi mangësitë në mjetet dhe metodat e monitorimit të konsumit, është vendosur që si metodologji e llogaritjes së nën komponentëve të Bilancit të Ujit të përdoret ajo nga “lart-poshtë” (top-down). Në këtë metodë hartimi të bilancit të ujit fokusi është llogaritja e humbjeve totale duke filluar nga përcaktimi humbjeve të dukshme, dhe më tej të humbjeve reale.

Sa më sipër, analiza e humbjeve të ujit për vitin 2022, për te gjitha shoqëritë të cilat janë riorganizuar në shoqëri rajonale është kryer sipas përshkrimit të mësipërm, ndërsa për shoqëritë UK Tiranë, Vorë dhe Kamëz analiza është kryer me vehte pasi këto shoqëri nuk janë riorganizuar ende.

II. Analiza e Uji Pa të Ardhura (UPA) për Shoqërinë UK Tiranë

Shoqëria UK Tiranë ka nën juridiksion 801,707 banorë. **Mbulimi me shërbimin e furnizimit me ujë realizohet vetëm për 750,665 banorë ose 93.6% të popullsisë totale.**

Në tabelën 1 jepen të dhëna të përgjithshme në lidhje me popullsinë e shërbyer, konsumin për banor me matje dhe pa matje për zonën e shërbimit të Sha UK Tiranë.

Nga të dhënat e Tabelës 1 konstatohen probleme lidhur me faturimin aforfe, shoqëria UK Tiranë (129.2 l/ditë, banor) duhet të analizojë me kujdes arsyet e nën faturimit aforfe, pasi dihet që konsumi mesatar për banor për këtë lloj faturimi, referuar VKM nr.102, datë 16.03.1992 duhet të jetë 150 litra në ditë për banor.

Tabela Nr. 1 Konsumi i Faturuar për Konsumatorët Familjare me Matje dhe Aforfe

Sh. UK Tiranë	Popullsia* me Shërbim	Konsumi Total (në m3)	Konsumi i Matur (në m3)	Konsumi i Pamatur (në m3)	Nr. Lidhjeve Me Matës	Nr. Lidhjeve Pa matës	Konsumi i Matur	Konsumi Aforfe	Konsumi Total
							(l/ditë, banor)		
Tiranë	750,665	25,276,271	21,337,924	3,938,347	201,567	25,222	87.6	129.2	92.3

Referuar tendencës së rritjes së vazhdueshme të kërkesës për ujë, si dhe problematikat e pritshme të rezervave ujore për shkak të ndryshimeve klimatike duhet bërë një vlerësim i këtyre rezervave në krahasim me plotësimin e kërkesës për ujë, të paktën asaj aktuale. Për këtë qëllim në tabelën 2, krahas volumit të ujit të prodhuar dhe konsumit për popullsinë e shërbyer jepen dhe burimet ujore respektivë dhe kapacitetet e tyre.

Tabela Nr. 2 Konsumi i Faturuar për Konsumatorët Familjare dhe Disponibiliteti i Burimeve

UK Tiranë	Popullsia* e Shërbyer	Uji i Prodhuar që futet në sistem	Konsumi Total i Matur dhe Aforfe	Popullsia e Regjistruar në Zonën e Shërbimit	Kapaciteti i Burimeve	Sasia e Disponueshme e Ujit	Diferenca në Plotësimin e Kërkesës
		(në m3)	(l/ditë, banor)		(në m3/vit)	(l/dite, banor)	(l/dite, banor)
UK Tirane	750,665	97,740,100	92.3	801,707	104,082,700	379	+287

* Popullsia në juridiksion u korrigjua duke u bazuar në të dhënat e INSTAT-it të publikuara në rang qarku në Janar të vitit 2023 ndërsa për popullsinë në shërbim si bazë përlllogaritje shërbeu mbulimi me shërbim i raportuar nga vetë shoqëritë UK.

Nga tabela 2, vërehet se **shoqëria UK Tiranë ka burime të mjaftueshme ujore për plotësimin e kërkesës për ujë**, për popullsinë totale të regjistruar në zonën e saj të shërbimit.

Në fokusin e shoqërisë duhet të jetë mbrojtja e burimeve nëpërmjet shfrytëzimit me efikasitet të burimeve ujore të disponueshme, duke u bazuar në kërkesën për ujë si dhe reduktimin e humbjeve ujit (59.78%), për të arritur objektivin e ofrimit të shërbimeve të FU konsumatorëve me cilësi të lartë, me kohëzgjatje FU 24/7" për të gjithë.

II.1 Uji Pa Ardhura (UPA)

Për vitin 2022, shoqëria UK Tiranë ka raportuar prodhimin total në sasinë 97,740,100 m³ ujë, **i cili rezulton i matur në nivelin 75%** ndërsa pjesa tjetër llogaritet e vlerësuar.

Numri i lidhjeve për shërbimin e furnizimit me ujë rezulton 265,159 lidhje, nga të cilat vetëm 239,446 lidhje janë të pajisur me aparate ujëmatës.

Rrjeti shpërndarës i furnizimit me ujë është pjesërisht i organizuar në zona të pavarura me matje (DMA) e për pasojë shoqëria e ka me të vështirë monitorimin e humbjeve të ujit në zonën e shërbimit, si dhe në ndërtimin e strategjisë për zvogëlimin e tyre duke u fokusuar si prioritare DMA-të me problematike.

“Uji Pa të Ardhura” (UPA) në nivelin 59.78% konsiderohet mjaftë i lartë dhe i pa pranueshëm. Konstatohet se ka vështirësi në administrimin e rrjeteve shpërndarëse për shkak të shtrirjes së madhe territoriale, si dhe gjatë 30 viteve nga zhvillimi urbanistik i pakontrolluar rrjetet e furnizimit kanë qenë subjekt abuzimi nga banorët me lidhje dyfishe apo të paligjshme dhe shpesh herë jashtë standarteve teknike.

Shoqëria vlerëson se niveli i humbjeve nga lidhjet e paligjshme në sistemin e furnizimit është rreth 8% të prodhimit vjetor, për rrjedhojë nevoja për eliminim e tyre është imediate.

Monitorimi në 10 vite i humbjeve nëpërmjet Bilancit të Ujit ka treguar se vlerësimi i komponentëve përbërës të tij shpesh nuk janë përlllogaritur saktë, nevoja për trajnim të stafit teknik është evidente dhe e domosdoshme.

Në tabelën 3 paraqitet bilanci i ujit si dhe komponentët përbërës të tij për shoqërinë UK Tiranë.

Tabela 3. Bilanci i Ujit për Shoqërinë UK Tiranë- Viti 2022.

Emërtimi	Viti 2022	Ndaj Ujit të Prodhuar (në%)
Volumi i ujit të prodhuar që futet në sistem	97,740,100	100.00%
Konsumi i ujit të faturuar i matur	35,315,320	36.13%
Konsum i ujit të faturuar i pa matur	3,996,232	4.09%
Faturimi Total	39,311,552	40.22%
Konsumi i Autorizuar i Pa faturuar	2,888	0.00%
Humbjet e ujit nga lidhjet e paligjshme në linjën e transmetimit	3,274,656	3.35%
Humbjet e ujit nga lidhjeve e paligjshme në rrjetin shpërndarës	4,779,352	4.89%
Humbjet e ujit nga pasaktësi në matjen e ujit, nën faturim etj.	16,322,125	16.70%
Humbjet e Dukshme (Administrative)	24,376,133	24.94%
Humbjet e ujit nga rrjedhjet në linjat e transmetimit	3,430,577	3.51%
Humbjet e ujit nga rrjedhjet në stacionin e pompave, burim.	2,462,987	2.52%
Humbjet e ujit nga rrjedhjet dhe kapërderdhjet në depot e ujit	1,642,984	1.68%
Humbjet e ujit nga rrjedhjet në rrjetin e shpërndarjes	25,024,716	25.60%
Humbjet e ujit nga riparimet në linjat e sistemit të Ujësjellësit	1,488,263	1.52%
Humbjet Reale (Teknike)	34,049,527	34.84%
Humbjet Totale (Reale dhe të Dukshme)	58,425,660	59.78%
UJI PA TË ARDHURA	58,428,548	59.78%

Komente :

- UPA në nivelin 59.78 % të prodhimit vjetor konsiderohet në nivele të performancës së dobët e cila duhet të përmirësohet.
- Prodhimi matet në nivelin 75.3%, që nënkupton pasaktësi të mundshme në llogaritjen e sasisë së ujit të prodhuar.
- Evidentohet në pergjithësi mungesa e DMA-ve.
- Vlerësimi jo korrekt i komponentëve përbërës të bilancit të ujit vë në dyshim vërtetësinë e vlerës absolute të volumit të ujit të prodhuar dhe njëkohësisht të treguesit të UPA.
- Faturimi total (40.22%) matet në nivelin 88.7%, ndërsa 90.3% e konsumatorëve janë të pajisur me aparate ujëmatës.
- Konstatohet se humbjet administrative (24.94%) shkaktohen nga lidhjet e paligjshme në transmetim (3.35%) dhe shpërndarje (4.89%) si dhe nga pasaktësia në matjen e ujit, nën faturim (16.7%).
- Humbjet reale (34.84%) rezultojnë në nivele mjaft të larta e të papranueshme që vijnë kryesisht nga rrjedhjet në rrjetin e shpërndarjes (25.6%) dhe të transmetimit (3.61%). Të dy këto komponentë duhet të verifikohen në terren dhe të saktësohen të dhënat mbi nivelin real të tyre.

Rekomandime:

- *Të shihet mundësia e përsheptimit të investimeve të parashikuara për ndertimin e 58 unazave (DMA) në rrjetin shpërndarës në zonën e shërbimit në kryeqytet, të cilat do të mundësojnë një monitorim, diagnostikim dhe marrjen e masave për uljen e humbjeve në sistemet e FU, si dhe hartimin e një bilanci korrekt të ujit.*
- *Të trajnohet vazhdimisht stafi teknik në programet kombëtare të humbjeve të ujit të organizuara nga SHUKALB dhe më gjerë, si dhe të caktohet një person përgjegjës për monitorimin, përpunimin dhe saktësimin e të dhënave të raportuara, për hartimin e bilancit të ujit në të gjithë zonën e shërbimit.*
- *Duke patur parasysh që jo të gjitha burimet e furnizimit me ujë janë të pajisur me ujëmatës, nevoja për investime në ujëmatës në prodhim është e domosdoshme dhe imediate. Shoqëria i ka mundësitë financiare, prandaj duhet urgjentisht të marrë masa për instalimin e tyre në mënyrë që të hartohet një bilanci uji sa më real.*
- *Shoqëria duhet të ketë një nga prioritetet kryesore të saj instalimin e matësve individuale për 100% të konsumatorëve të saj për të mundësuar një menaxhim racional të kërkesës për ujë, si dhe minimizimin e humbjeve të dukshme.*
- *Hartimi i një plan veprimi me prioritet instalimin e matësve në shtëpitë private dhe kryesisht në zonat rurale.*
- *Hartimi i një plan veprimi instalimin e matësve inteligjente në të gjithë bizneset private (mbi 33,000 të tilla) që në mjaft raste rezultojnë të nënfaturuara nga lexuesit e matësve aktuale mekanike.*
- *Në lidhje me përqindjen e lartë të mundshme të lidhjeve të paligjshme, shoqëria duhet të ndërmarrë plan veprimi për të përcaktuar sa më saktësisht bazën e klientëve bazuar edhe në bazën e klientëve të OSHEE-së duke filluar nga zonat që ajo konsideron më problematike.*

- *Task Forca të realizojë verifikime në vend për anash kalim të ujëmatësit me lidhje dytësore apo klientë të paregjistruar me kontratë me shoqërinë, si dhe një kontroll të punës së lexuesve të matësive, si dhe në përgjithësi për evidentimin e problematikës me ujin e nën faturuar.*
- *Të krijojë dhe të mirëmbajë të gjitha sistemet e informacionit, për të patur raportim të saktë dhe të besueshëm të të dhënave të kërkuara, në lidhje me bilancin e ujit dhe çdo informacioni tjetër që mund të kërkohet për çdo njësi administrative që ajo ushtron shërbimin e FU.*
- *Për çdo lidhje pa matës, në pamundësi për vendosjen e matësit, nëpërmjet faturuesve duhet të verifikohet numri i banorëve (certifikatë familjare) për çdo lidhje dhe më pas të faturohen sipas VKM nr.102, datë 16.03.1992.*
- *Të vazhdojë bashkëpunimin me ERRU-në për tejkalluar vështirësitë në hartimin e bilancit të ujit dhe të dorëzojë atë në kohë pranë ERRU-së. Bilanci i ujit duhet të dorëzohet çdo 6 muaj, vërtetësia dhe saktësia e të dhënave të bilancit do të vlerësohet nga ERRU si penalitet ose bonus për shoqërinë raportuese.*